ՔՍԱՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—2391 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ—2 — ՕԳՈՍՏՈՍ—Ն. Տ.—14—ՕԳՈՍՏՈՍ — 1879

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 10 Մէճ.
» » Գաւառաց » 2 Լիրա
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 Մէճ.
» » Գաւառաց » 1 Լիրա
Օտար երկիրներու » 50 Ֆր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ.
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա արժ.

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագրատան յղելի պիտի ուղղուի, Ղալաթիա Պանքալար Ճատտէսի թիւ 198, Նորո խան, Մասիս գրատուն.
Դրամով ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր.
Զրկուած նամակ, յօդուած, ետ չեն տրուիր.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 2 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Թայմզ լրագիրն առերևոյթս ներշընչեալ յօդուածի մը մէջ, ուր կըսէր թէ Անգղիա այսուհետև աւելի աչալուրջ պիտի գտնուի դաշնագրութեան իւր վրայ դրած պարտաւորութիւնները գործադրելու, (թէպէտ մինչև ցարդ այս աչալրջութիւնն այնչափ զգալի չէ) կը վերջացնէր իւր խօսքըն այսպէս. "Թուրքիոյ բարենորոգումը միջոցներէ աւելի մարդոց խնդիր մ'է, և Անգղիոյ պետական մարդոց ամենէն յաջողակն ու զօրաւորն անտեղի չլինիր դեսպան կարգել Բ. Դրան քով„: Այս խօսքերն զգալ կուտային թէ Անգղիա աւելի յաջողակ և զօրաւոր դեսպանի մը պէտք կ'զգայ 'ի Կ. Պոլիս. և արդարև հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Բերլինաթուրկի դեսպան Լորտ Տիւֆէրին Կ. Պոլսոյ դեսպան պիտի անուանի Սըր Լէյարտի տեղ.

Սըր Լէյարտի դիւանագիտութիւնը քննադատել չենք ուզեր. բայց յիրաւի կամ յանիրաւի իրեն դէմ մերթ ընդ մերթ կծու քննադատութիւնք եղած են նոյն իսկ խորհրդարանին մէջ. իւր յաջողակութիւնը ցոյց տուաւ Կիպրոսի պայմանադրութիւնը կնքելով. սակայն եթէ ամեն ժամանակ և ամեն պարագայի մէջ չկրցաւ յաջողիլ, գոնէ անխոնջ աշխատեցաւ: Իսկ Լորտ Տիւֆէրինի համար տակաւին գատողութիւն չեմք կրնար ընել, բայց իւր անցեալը բաւական երաշխաւորութիւններ կընծայէ, և Սիւրիոյ խնդրոյն ժամանակ իբրև Անգղիոյ Քոմիսէր լաւ ծառայութիւն մատուցած էր Արևելից խաղաղութեան և Լիբանանու բարեկարգութեան: Անկէ Քանատայի ընդհանուր կառավարիչ եղաւ և խիստ լաւ կառավարեց այն ընդարձակ երկիրը: Բերլինաթուրկ ղրկուելով իբր դեսպան՝ յաջողեցաւ երկու մեծ տէրութեանց միջև ներդաշնակութիւնն ապահովել, որ բաւական խանգարած էր երկու երեք տարիէ 'ի վեր անցած մեծամեծ խնդրոց և դիպուածոց առթիւ: Եթէ ստոյգ է որ Լորտ Տիւֆէրին Կ. Պոլսոյ դեսպան պիտի անուանի, հաւանական է որ Անգղիա Արևելից մէջ աւելի կորուկ աշխարհաքաղաքականութիւն մը բռնէ՝ դաշնադրութեամբ իւր ստանձնած պատասխանատուութեանց նկատմամբ. բայց մինչև ինչ աստիճան պիտի յաջողի, այս ալ ուրիշ խնդիր մ'է, որուն ապագայն պիտի պատասխանէ:

∴

Հելլենական խնդիրը տակաւին որոշ կերպարանք մը չէ առած: Ֆար տիւ Պօսֆոր կըսէ թէ այս շաբթու Բ. Դրան Քոմիսէրները պիտի անուանին և բանակցութիւնները պիտի բսկսին. թէ Հելլեն Քոմիսէրներն անհամբերութիւն կզգան և մեկնելու կը պատրաստուին, բայց մինչև հիմայ դեռ պաշտօնական տեղեկութիւն չկայ: Եւրոպական լրագիրք կը ծանուցանէին սակայն թէ խնդիրն սկզբունքով միայն լուծուած է, թէ Եանենա Բ. Դրան պիտի մնայ և Թեսալիոյ կողմէն Յունաստանի փոխարինութիւն պիտի տրուի. կը պատմէին նաև թէ վեհ. Սուլթանն՝ ինչպէս նաև Օսմանցի անհատներ՝ Եպիրոսի մէջ իրենց ագարակներն ու կալուածներն ի վաճառ հանած էին: Անցեալները Բերայի լրագրաց մէջ ծանուցում մը հրատարակուած էր Թեսալիոյ կայսերական ագարակաց վաճառման մասին. սակայն այսպիսի առուտուրներ քաղաքական կարևորութենէ զուրկ են: Կ'ըսուէր նաև թէ Հելլենական կառավարութիւնն յայտարարեր է թէ արքունի կալուածոց վաճառումը չպիտի ճանչէ: Կ'երևի որ շատ փութացեր է ինքզինք Թեսալիոյ և Եպիրոսի տէր կարծելու: Բատ մեզ այս խնդիրը միշտ շըփոթ է. բոլոր Ալպանիա կ'սպառնայ զինեալ դիմադրութիւն մ'ընելու, և ենթադրելով որ Յունաստան դիւանագիտական ճնշմամբ արտօնութիւն ստանայ Թեսալիա և Եպիրոս զօրք ղրկելու, Ալպանիական սարերին վրայ իւր յաղթանակ տանելը խիստ տարակուսելի է, թէ պէտ և կարելի չէ նմանապէս Ալպանիացւոց այն պուշտուքներուն կարևորութիւն տալ, որով կ'ըսեն որ եթէ իրենց արտօնութիւն տրուի, կրնան մինչև Աթէնք երթալ յաղթանակաւ: Ուրիշ ենթադրութիւն մ'ալ անհաւանական չէ, այն է որ եթէ Հելլենական և Ալպանիական սարերը դէմ առ դէմ գան, գուցէ իրարու հետ համաձայնին. Ալպանիացիք այժմ իրենց ուշադրութիւնը դարձուցած են զատ ազգութիւն մը կազմելու, և կան ոմանք՝ որ ինքնորէն Ալպանիա մը կ'երազեն Հելլենականութեան և Սլավութեան դէմ դընելու համար: Այս միտումն Եւրոպայէն և մանաւանդ Իտալիայէն քաջալերութիւն կը գտնէ:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳՐԻՆ ՋՆՋՈՒՄԸ

(Շարունակութիւն և վերջ տես թիւ 2390)

Արդ, եպիսկոպոսներն և կաթոլիկ կղերը, կառավարութեան օժանդակներն ու գործակիցները լինելէ հեռի, ոչ միայն իրենք զիրենք անպատկառ և անհնազանդ կը ցուցընեն, այլև ապստամբ առ Պետութիւնն, և սոր համար այն նախիշխանութիւնը մէջ կը բերեն, զոր իրենց վարդապետութեանց նայելով, Եկեղեցւոյն և անոր անսխալ գլխոյն տուած է Աստուած:

Կաթոլիկ եկեղեցւոյն պետութեան նկատմամբ բռնած այս ընթացքը բացայայտապէս երևան ելաւ այն հանդիսաւոր վիճաբանութեանց մէջ՝ որք վերջերս ղրադեցուցին երեսփոխանաց ժողովը:

Թէ՛ իրաւամբ և թէ՛ արդեամբ՝ այսչափ վճռական պարագայից մէջ, յարմար է կրօնական դաշնագիրը ջնջել:

Պէտք է որ արդարութիւնն ու հաւասարութիւնն անկեղծաբար վերահաստատուին՝ մաքերն ու խիղճերն իրենց մէջ բաժնող վարդապետութեանց միջև: Պէտք է որ հանրապետութիւնն ոչ ևս իւր միլիոններովն և իւր պաշտօնական յանձնարարութեամբը պաշտպանէ իւր յայտնի թշնամիներն, որովհետև կաթոլիկներն, ինչպէս նաև ուրիշ ամեն քաղաքացիք կատարեալ ազատութիւն ունին իրենց վարդապետութիւնը պահելու և իրենց պաշտամունքն 'ի գործ դնելու՝ ըստ օրինաց երկրին, և ընդ հսկողութեամբ պետութեան:

Արդէն ի՞նչ եղած է 1801ի այդ կրօնական դաշնագիրն, այդ դարաւոր պայմանադրութիւնն, որուն առջև ամեն ոք կը խոնարհի տեսակ մը կրօնական երկիւղիւ, որպէս թէ մեր բաղդին նեցուկը լինէր:

Ժամանակն ու դէպքերն այդ դաշնագրին յարգը կոտրեցին ու ոչնչացուցին: Զունի տրամադրութիւն մը որ խանգարուած կամ անգործածելի եղած չլինի: Մինակ այն ուշադրութեան արժանի տրամադրութիւնն, որ 'ի նպաստ եկեղեցւոյն "պատշաճ թոշակ մը„ կը սահմանէ, կանգուն, հաստատ և անեղծ կը մնայ՝ եպիսկոպոսաց կողմանէ եռանդեամբ պաշտպանուելով և Պետութեան կողմանէ ալ բարեպաշտաբար գործադրուելով:

Միւս յօդուածոց հետքն անգամ չէ մնացած, մանաւորապէս քահանայից և եպիսկոպոսաց Գաղղիական հանրապետութեան հաւատարմութեան երդում տալու պարտականութիւնը:

Գալով այն կազմական վաւերական յօդուածոց, որք ի հարկէ բուն դաշնագրին լրացուցիչ մասն են, և յորս կը գտնուին այն օրէնքներն՝ որ ղեկծմանց դատավարութիւնը կը կանոնադրեն, քահանայապետական հըրամանագրոց հրատարակութեան համար քաղաքային իշխանութեան արտօնութիւնը կը տրամադրեն, եայլն եայլն, անոնք ի՞նչ եղան: Յայտնի է թէ եկեղեցւոյ գլուխներն ո՛րչափ կրկք և խրոխտ բարկութեամբ կը մերժեն զանոնք՝ իբրև արտաւորեալ յափշտակութեամբ և բռնաւորութեամբ, և իբրև 'ի սկզբանէ թերի, որովհետև դերայ ոյն քահանայապետին հաւանութեան չէին ներկայացած:

Սուղիւ բոլոր այս հին տրամադրութիւնք մեռած են: Պէտք է այս անհասկանալի և ամեն նըկատմամբ տխուր եղած անցեալը թաղել: Պէտք է վճռապէս կտրել կիսով խորտակեալ՝ կապերն, որովք մեր անհաշտ թշնամիք օգուտ և ազդեցութիւն ձեռք բերին նոյն իսկ մեզ դէմ, և որք մեզ՝ այսինքն ազգին և հայրենեաց ուրիշ բան չեն տար՝ բայց եթէ ծանր բեռներ, անկարգութիւն և վտանգք:

Ահաւասիկ այս հակիրճ պատճառաբանութեամբք հետևեալ տրամադրութիւնները կառաջարկեմք ժողովոյդ.

Յօդ. 1. — Հանրապետական Թ. տարւոյն Ֆրիւքթիտոր ամսոյ 23ի (10 սեպտ. 1801) կրօնական դաշնագիրն (Քօնքօրտա), և նոյն տարւոյն Մեսիտոր ամսոյ 1ի կազմական յօդուածներն, որք յաջորդ տարւոյն Ժէրմինալ ամսոյ 18ին հրատարակեալ են, ներկայ օրինօք ջնջուած են:

Յօդ. 2. — Այս ջնջումն իւր բոլոր արդիւնքը պիտի ունենայ 1881 յունվար 1 էն սկսեալ:

Այսօրուընէ, ոչ կաթօլիկ կրօնքն և ոչ ալ ուրիշ որ և է կրօնք պետութեան կողմանէ չպիտի ճանչուի, ոչ ալ նպաստ ընդունի, և պատուիրակութեան կամ պատուոյ որ և է առանձնաշնորհում չպիտի կրնայ ստանալ անոնց:

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 13 օգոստ.

Դուպլ հիւս պաշտօնաթերթ հրաւիրեց ոչ միայն Անգղիա, այլ և միւս տէրութիւններն, որպէս զի թէ՛ Ասիոյ և թէ՛ Եւրոպական Թուրքիոյ գաւառաց համար ելևմտից հսկող տեսուչի պաշտօն վարելու կարող մարդիկ յանձնարարեն իրեն:

Ինչ ինչ դժուարութեանց պատճառաւ, գատարանաց համար նմանօրինակ տեսուչներու անուանումն առ այժմ յետաձգուած է:

Վիէննա 13 օգոստ.

Անտրաշի կոմսն Աւստրո-Հունգարական կայսրութեան առաջին նախարարի և արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնէն հրաժարական տուաւ:

Խիստ հաւանական կը թուի թէ այս երկու պաշտօններուն մէջ իրեն յաջորդ պիտի լինի Աւստրիոյ ելմտական արդի նախարար Պ. Տը Հօֆման:

Լոնտրա 13 օգոստ.

Տէյլի Նիւզ լրագիրն իւր այս առուր թուոյն մէջ կը ծանուցանէ թէ Ռուսիոյ և Պարսկաստանի միջև դաշնակցութեան դաշնագիր մը կնքուած է:

Լոնտրա 13 օգոստ.

Պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Մաւքալթի Անգղիական հիւպատոս և

քաղաքական գործակատար Սամուէլ Պարքէթ Մօյլը գնդապետ տեղակալը Պաղտատի Անգղիական ընդհանուր հիւպատոս և քաղաքական գործակատար անուանուած է փոխանակ Նիքսըն գնդապետին ։

Վիէննա 13 օգոստ.

Պօնա Սէրայի մեծ հրդեհին պատճառած վնասները 57 ու կէս միլիոն ֆրանք կը հաշուեն ։

Լոնտրա 12 օգոստ.

Վիէննայէն քաշուած հեռագիր մը նայելով, գրեց կը պատմէ թէ Անտրաշի կոմսն Հունգարական նախարարաց գլուխ պիտի անուանուի ։

Բելգրատ 13 օգոստ.

Քօֆման զօրավարը Թիւրքստան չպիտի վերադառնայ ։ Հաւանական է որ Տօնտուքօֆ—Քօրսաքօֆ իշխանն անոր տեղ Թիւրքստանայ ընդհանուր կառավարիչ և հրամանատար անուանի ։

Ռուսական կառավարութիւնն հինգ միլիոն րուպլիի փոխարինութեամբ Քուլճէի նահանգը Չինաստանի թողուց ։

Ռուսիա դաշնակցութիւն կնքելու համար բանակցութեան մտած է Պարսկաստանի հետ ։

Այս առտու հասած հեռագիրք

Վիէննա 13 օգոստ.

Ֆրանչիսկոս Յովսէփ կայսրը Պ. Շմրէմայէրի նախագահութեան ներքև գտնուող նախարարութեան հրաժարականն ընդունեց, և նոր նախարարութիւն մը կազմելու գործը Թաաֆի կոմսին յանձնեց ։

Անտրաշի կոմսին վերջնականապէս գործէ քաշուելուն լուրը կ'ստուգուի ։

Նափոլի 13 օգոստ.

Նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշան իւր երկու որդւոց հետ ցամաք ելաւ ։

Լոնտրա 13 օգոստ.

Օսմ. Փոխ.		11 3/8
Փոխ.	1865	11 3/4
»	1869	13 1/2
»	1871	55
»	1872	22 3/4
»	1873	12 5/8
»	Եգիպտ.	72 1/8
Անգլ. Փոխ.		97 9/16

Փարիզ 13 օգոստ.

Օսմ. Փոխ.			11,50
Ֆրանս. Փոխ.	3 0/0		82,90
» »	»	Նոր	85,10
» »	5 0/0		116,67 1/2

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ Անգղիոյ թագուհին բարեմաղթութեան հեռագիր քաշեց Վեհ. Սուլթանին, և բարեկամութեան նոր հաւաստիներ տուաւ ։

Օսմանեան և Պարսկական կառավարութիւնք բանակցութեան մտած են առևտրական դաշնադրութիւն մը կնքելու համար ։

Պէօյիւքտէրէի մէջ հասարակաց ապահովութիւնը վերահաստատելու համար դեսպանաց ոմանց ըրած միջնորդութիւնն իւր արդիւնքն յառաջ բերաւ. Նախորդ գիշեր ոստիկանութեան նախարարն անձամբ Պէօյիւքտէրէ երթալով, պէտք եղած միջոցները տնօրինեց և գիշերը հոն անցուց. 'ի մէջ այլոց, հարիւր ոստիկան յատկացուց Պէօյիւքտէրէի համար։

Կայսերական Միւլքիյէ դպրոցին պարգևաբաշխութեան հանդէսն երէկ կատարեցաւ 'ի ներկայութեան Առաջին Նախարարին և ուրիշ բարձրաստիճան անձանց ։

Տեղական թղթատարութեանց վերատեսուչ Վիթալիս էֆէնտին Արևելեան Ռումէլիի թղթատարութեանց վերատեսուչ անուանեցաւ ։

Հեռագրատանց նախորդ տեսուչ Լօմէր էֆէնտին ալ Արևելեան Ռումէլիի հեռագրատանց վերատեսուչ անուանեցաւ ։

Վաղըթ լրագիրն իւր այս առաւօտեան թուոյն մէջ Ռխթէյի հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշան կա՛մ Եգիպտոս վերադառնալու և կա՛մ Կ. Պօլիս գալու արտօնութիւն խնդրած լինելով, Բ. Դուռը զինք իւր կամքին թողեր, և Իսմայիլ փաշան ալ Կ. Պօլիս գալը նախապատիւ համարեր է, բայց Գաղղիոյ և Անգղիոյ կառավարութիւնք, որ Իսմայիլ փաշային Եգիպտոս երթալ ուզելուն դէմ նախապէս բողոքած էին, Կ. Պօլիս բնակելուն դէմ ալ առարկութիւններ կընեն եղեր ։

Երեքշաբթի օրը չուկայի դրամափոխաց մէկ մասին համար ձախող օր մ'էր ։ Տասնևհինգ տարի առաջ գրուած օրէնք մը տրամադրած է եղեր որ նպարավաճառի կամ ուրիշ խանութներու մէջ, ուր արդէն առևտուր մը կայ, դրամափոխ մը չնստի, և հակառակ վարուողներուն համար տուգանք սահմանուած է եղեր. անոնք որ թէզքէրէ չունենան՝ 6 ոսկի, իսկ եթէ ունին՝ 3 ոսկի պիտի տան ։ Այս օրէնքը 15 տարիէ 'ի վեր չէր գործադրուած, բայց իբր թէ Թուրքիոյ մէջ օրինաց անգործադրութեան համար եղած քննադատութեանց պատասխանելու նպատակաւ, ոստիկանութիւնն այս օրերս զայն գործադրելու կելնէ, դուցէ Թուրք լրագրաց ոմանց քաղաքական տնտեսութեան սկզբանց բոլորովին հակառակ հրատարակութիւններէն իւր ուշադրութիւնը դրամափոխաց վրայ դարձունելով ։ Բայց օրինաց տրամադրութիւնն արդէն քննադատելի էր և ատոր համար անգործադրելի մնացած. քանզի առևտրոյ և հաւասարութեան առևտրական ազատութեան դէմ էր, և կառավարութեան կողմէն անտեղի միջամտութիւն մը կը մնայէր արհեստից մէջ ։ Կարծողներ կան թէ այս ձեռք առնուած միջոցը Բաթէնթի օրինաց գործադրութեան համար է ։ Բաթէնթի օրէնքը կը տրամադրէ որ ամեն տեսակ մեծ առուտուր ընողներն, Անանուն, Հաւաքական և ուրիշ մեծ գործեր ընող ընկերութիւնք, 50, 30, և 15 ոսկի վճարեն ։ Այս պատճառաւ կարելի է որ գործերը կեդրոնացընելու համար դրամափոխաց նպատամամբ ներկայ միջոցը ձեռք առնուած է ։ Կըսուի թէ դրամափոխները գործերն աղերսագրով առևտրական գործոց նախարարին ներկայացուցած են և յուսալի է որ գոհացուցիչ լուծում կընդունին ։ Սակայն այժմէն անտեղի չէ դիտել տալ որ եթէ դրամափոխներն Անանուն ընկերութեանց պիտի նմանին, այսինքն միլիոններ դարձունող Պանքաներու, փոխանակ հասարակ արհեստաւորաց նմանցնելով Բաթէնթի տուրքը խանութի վարձքին համեմատաբար ըստանալու, արդարութեան և քաղաքական տնտեսութեան սկզբանց համաձայն չլինիր ։ Իսկ Թուրք լրագրաց ոմանց այն ամբաստանութեան դալով թէ պղինձին և ուրիշ դրամոց անկման պատճառը դրամափոխներն են, բոլորովին անհեթեթ կարծիք մ'է և չարժեր երկար խօսիլ անոր վրայ ։

Լէվանթ Հէրալտ կը պատմէ թէ Ֆէնէրցի Յոյն ճարտարապետ մը փոքրը շոգենաւ մը շիներ է կամուրջին ներսն, և յաջողեր է այնպիսի նոր ձև մը տալ մեքենային, որ շատ ձայն չեն հաներ ։ Գաղղիական դեսպան Պ. Ֆուռնիէ ուզեր է գնել այս շոգենաւը, բայց Առաջին նախարար Արիֆի փաշան ալ գնել ուզելուն, շոգենաւուն գինը բարձրացեր է, և Պ. Ֆուռնիէ հրաման ըրեր է որ 21000 ֆրանք վճարելով այդ շոգենաւն իրեն համար գնեն. Արիֆի փաշան 22000 ֆրանք կուտայ. Պ. Լ. Ջարիֆի ալ նոյն գինը տալ յանձն կառնու, և Առաջին նախարարը ծովային նախարար Բասիմ փաշային հրաման կընէ որ յիշեալ շոգենաւուն կամուրջէն դուրս ելնելուն թոյլտուութիւն չլինի, եթէ արդէն չէ ծախուած ։ Ջայս լսելով Պ. Ֆուռնիէ դեսպանատան բէթրէլ շոգենաւուն նաւապետին հրաման կընէ որ հետը նաւաստիներ առնելով կամուրջին ներսն երթայ և յիշեալ շոգենաւուն վրայ Գաղղիական դրօշը պարզելով առնու բերէ։ Նաւապետը նաւահանգստին վերատեսուչ Տիլավէր փաշային կըդիմէ, որ կուզէր Արիֆի փաշային տալ յիշեալ շոգենաւը. բայց Տիլավէր փաշային առարկութիւնները Գաղղիացի նաւապետին հիմնաւոր չըթուելով, այս վերջինը կամուրջը կերթայ և հոն վար դրուած փոքր շոգենաւուն վրայ Գաղղիական դրօշը պարզելով՝ Թարապիա կը տանի և դեսպանին կը յանձնէ ։

Վաղը Մեծ-կղզւոյն առջև նաւարշաւ կատարուելուն պատճառաւ Շիրքէթի Խայրիէի տնօրէնութիւնն երկու շոգենաւ յատկացուցած է, որոցմէ մին՝ թիւ 18, վաղ առաւօտ ժամ 1 ին Մէզարպուռնիէն մեկնելով Եւրոպական եզերաց նաւահանգիստներն, և միւսն ալ թիւ 21, ժամը 1 ու կէսին Պէօյիւք տէրէէն մեկնելով Ասիական եզերաց նաւահանգիստները պիտի հանդիպին, և հանդիսատեսները Մեծ կղզին պիտի փոխադրեն. իսկ երեկոյին ժամը 11 ին պիտի վերադառնան ։

Անցագինն է երթալու համար 10 ղրշ, վերադառնալու համար ալ նոյնպէս 10 ղրշ արծաթ մէճիտ ։

Ֆիլիպէի Պուլղարական Մարիցա լրագիրը լուր կուտայ թէ Արևելեան Ռումէլիի կեդրոնական կառավարութիւնը շաբաթ մ'առաջ հեռագիր մ'առեր է Այտօսէն՝ ծանուցանող թէ այդ գաւառին Թուրքերն ոստիկանութեան Քօմիսէր Ընտօն Բէթրօֆ անուն անձն և քանի մ'ոստիկաններ սպաններ են և աւարառութիւնը կը շարունակեն ։

Թրնօվայէն քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պուլղարիոյ Ելևմտից նախարարն այլ և այլ դրամոց արժէքը սահմանելով, պատիժներ տնօրինէր է աւելի կամ պակաս փոխանակել ուզողներուն դէմ։ Օսմանեան լիրային 22 ֆրանք 60 սանթիմ, Ռուսական բօլին 20 ֆրանք 60 սանթիմ, արծաթ մէճիտիէին 4 ֆրանք 30 սանթիմ, և Ռուսական արծաթ րուպլին 3 ֆրանք 10 սանթիմ գին որոշեր է ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՍՄԱՆԻԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		12,16
Այս առաւօտ բացուեցաւ		12.16
կէս օրին		12,16
Ռումելիի երկաթուղի	Փր.	43,50
Թղթադրամ	մր.	872

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

1 Օգոստոս

Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժ.		Անգլ. լր.	4,10
» փոխանակութեան		»	3,18
Կ. Պօլսոյ Պանքային		»	6.25
Քրէտի Ժէնէրալ		»	4,12
Փոխ.	1863	Ֆր.	—
»	1865	»	73
»	1869	»	70
»	1872	»	21 1/4
»	1873	»	65
Թրամուայ		Օսմ. լր.	2 90

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

2 Օգոստոս

Անգլ. լիրա	ղր.	109 28
Նաբօլէոն ոսկի	»	87 26
Իմփէրիալ Ռուս	»	90 2
Պէշլիկ	»	51 20
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	6 24
Չիրեկ »	»	19
Մէթալիք		17 20
Պղինձ	»	465

ԱԶԴԱՑԻՆ.

Ազգային գործոց մէջ ցաւալի դէպքերն այս օրերս դժբաղդաբար իրարու կը յաջորդեն ։ Կիրակի օրը Ճէրմակեանի դէպքն էր, երէկ ալ չորեքշաբթի՝ ուրիշ նուազ անտեղի ցոյց մը պատահեցաւ Ղալաթիա Խասգիւղի ժողովը նիստ կ'ընէր, և ահա խումբ մը Մշեցիք ներկայանալով ազմկայոյզ կերպիւ Գեր. Իզմիրլեանի հրաժարումը կը պահանջեն ։

Խասգիւղի ժողովն յօրինաւորութիւն կը յորդորէ զանոնք յայտնելով թէ Մատթէոս սրբազան Ազգ. ժողովէն ընտրեալ էր, և միայն անոր որոշմամբը կրնար պաշտօնանկ լինիլ, և թէ իրենք որ և իցէ բողոք կամ ամբաստանութիւն մ'եթէ ունէին, պէտք էր դիմել ներկայէին Խասգիւղի ժողովոյ, և կամ ուղղակի Ազգ. ժողովին ։ Խըրիմեան սրբազան ալ, որ ներկայ էր, նոյն յորդորանաց ձայնակցելով՝ կը ջանայ համոզել ներկայացեալ խուժանը և կը յաջողի պահ մը դուրս հանել զանոնք, բայց շատ չանցած ամբոխը նորէն ներս կը խուժէ դպրոցին և Մատթէոս սրբազանի վրայ կը յարձակի. ժողովականք շրջապատելով զեպիսկոպոսը կը պաշտպանեն հովանեակի, դաւաճանի և խաբողի հարուածոց դէմ։ Գեր. Իզմիրլեան կը մտնէ ։ Այս մաքառումը քանի մը վայրկեան կը տևէ, բայց վերջապէս ժողովականք չեն կրնար աւելի դիմակալել կատաղի ամբոխին, որ Ս. փոխանորդը բռնելով դուրս կը հանէ խորհրդարանէն ։

Այս ազմկալից անկարգութեան ձայնը ընակարար դուրս ելնելով, խումբ մը ոստիկանութեան զինուորք կը հասնին, բայց շատոնց դիւրին բացատրութիւն կը տրուի թէ կռիւ չըկար՝ այլ ազգային խնդրոց վրայ առանց կարգաւորութեան վէճ մը բացուելով վերջացած էր* ։

Անմիջապէս Ամեն. Խրիմեան սրբազան և ժողովականաց մին Պէյքօզ կը ղրկուին Ս. Պատրիարքին քով, որպէս զի այս դէպքին վրայ պէտք եղած տնօրինութիւնը խորհին ։ Կըսուի թէ ազմկարարք պատրաստ են մեծ բազմութեամբ Ազգային ժողովոյ ներկայանալ, անշուշտ ճնշում բանեցնելու նպատակաւ ։

Այս պարագայից մէջ ոչ օրէնք, ոչ սահմանադրութիւն, ոչ բարեկարգութիւն, ոչ վարչութիւն, ոչ ժողով կամ խորհուրդ կը մնան, այլ Պաշը-պօզուքութիւնն ու Նէնիչէրիութիւնը բացարձակ կը տիրեն ազգային գործոց մէջ, փոխանակ ամեն խնդիր օրինաւորութեամբ ներկայանալու և լուծուելու ։ Ազգային վարչութեան ներկայացուցիչները կը ծեծուին Տիգրանակերտի և Իւսկիւտարու մէջ. երէկ ալ կեդր. վարչութեան ծանր թշնամանք կը լինի ։ Անկարգութիւնը կը տիրէ, և ցաւալի է ըսել որ այս դէպքերուն սկզբնապատճառներն են կղերականք, փիլիպպոս եպիսկոպոս մը, Ճէրմակեան մը, և կասկածողք կան թէ երէկուան ցոյ-

* Վարչութեան այս հայրական ներողամիտ ընթացքը խռովարարաց յանդգնութիւնը քաջալերելու միայն կը ծառայէ դժբաղդաբար ։

ցին գրգիչն և գաղտնի հեղինակն ալ եպիսկոպոս մ'է. բայց մեր առուգուածին նայելով, Մշեցի խուժանն անցեալ շաբթու անբարոյականութեան յանցանօք հրաժարեցուցեալ և դատաստանի ենթարկեալ Մշեցի բարապանէն գրգեալ կ'երևի, վասն զի պարագլուխներն յիշեալ բարապանին աներն ու աներձաքներն են եղեր, որոց հետ միացեր են նաև մերաւաստուելի ձերմակեանի արբանեակներէն ոմանք, որք՝ խառն ժողովին ներկայանալու եկած են եղեր։

Ազգային ժողովը պէտք է այսուհետև անօգուտ դառնալ այսպիսի պաշը—պօզուգ և խռովայոյզ անձանց դէմ, թէ՛ եկեղեցական ըլլին և թէ՛ աշխարհական, որք ազգային իշխանութիւնն անարգելու ու օրինաւորութիւնն ոտնակոխ ընելու կը յանդգնին այսպէս։

Մեզ հաղորդուած տեղեկութեան մը նայելով, Մշեցի սարկաւագին և բանտարկեալ Խուկիւսարցի ազգայնոց ազատութեանը համար Նախարարաց խորհրդոյ Նախագահ Բարձր. Արիֆի փաշան երէկ ոստիկանութեան նախարարին հրամանագիր ղրկեր է եղեր. հետևաբար բանտարկելոց այսօր ազատութիւնը կ'սպասուի։

Դպրոցասիրաց—Արևելեան ընկերութեան նոր վարժարանաց բացման համար՝ Հայաստան ղրկուած ընդհանուր տեսչին իր ճանապարհորդութեան առթիւ Ալաշկերտի գաւառին վրայ գրած ընդարձակ տեղեկագրէ մը, զոր խոստացած էինք հրատարակել, հետևեալ մասը կը քաղեմք։

ԻՒՉ ՔԻԼԻՍԷԻ ՎԱՆՔԸ

Այն մենաստանը Հայաստանի բոլոր վանքերէն նշանաւոր է կըսուի, իր ահեղ մեծութեան և հոյակապ բարձրութեան և պատմական անցից կողմանէ։

Վանքը Նպատ լեռան հիւսիսային ստորոտը շինուած է, որոյ դէմը կը գտնուին «Բարդող կամ Թագայթը կամ Թագեալդուռ» լերանց ընդարձակ դաշտերը, որք Ռուսօ—Օսմանեան հարաւային սահմանագլխէն մէկ մասը կը կազմեն մինչև Պէկիր Կէօլ կամ Այրը՝ Արարատայ մօտ։ Նպատ և Բարդող լերինք կը կազմեն լայն ձորամէջ մը, ուրկէց կանցնի վանուց առջևէն Արածանի կամ Եփրատայ մէկ փոքր ճիւղը, որոյ աղբիւրքն են Նպատ լեռան հարաւային կողմէ Ծաղկոց լերինք։ Այն լերինք արևելքէն յարևմուտք զուգահեռաձև կերկարին, և այս պատճառաւ ուժգին և ցուրտ հովեր կը փչեն հոս և վանուց ձմեռը սաստիկ կը լինի, իսկ ամառը զով։ Գետը, գեփիւռը, և կանանչազեղ մարգագետինք և ամփիթատրոնաձև բլրակք յանկուցիչ և սրտագրաւ տեսարան մը կը ներկայացնեն, ուստից ճանապարհորդը դժուարաւ կը բաժնուի։

Տասն ոտք երկայնութեամբ չորս քառակուսի սիւներու վրայ կը բարձրանայ վանքին գմբէթը, որ նախկին փառաւորութիւնը չունի, զի Դաւհման—Դուլի խան իր արշաւանաց ժամանակ կողոպտելով զմենաստանս, և գմբէթին փառաւորութիւնը տեսնելով՝ չկրնար հանդուրժել, կը հրամայէ գմբէթը քանդել. սակայն տաճարին բարձրութենէն անկարելի լինելով քանդողաց բանուորին հրամանը կատարել, ձեռնթափ կը լինին, յոր վրայ Դաւհման կատաղելով կը հրամայէ եկեղեցւոյն կեդրոնը վառօդով լեցնել ու բանկցնել։ Տաճարը այնպէս կը ցնցուի որ գմբէթը խիստ ծիլեալ կը կործանի, առանց չէնքին միւս մասերը վնասելու. չորս սիւները զատարի են, և իրենց մէջ սենեակներ և սանդուղներ ունին, և սենեակներէն ալ կան դարձեալ ուրիշ սանդուղներ, որք կառաջնորդուին մինչ տանիքը, որ դարձեալ քարուէն է միւս մասանց նման։ Տաճարին բեմը, դասերը ատեանը խիստ ընդարձակ են. խորանը մէկ է, որոյ խաչկալը նշանաւոր գործ, և որոյ ճակատը սեղանով հանդերձ յախճապակեով պատեալ է եղեր, զոր Քուրդք քանդեր են վերջի պատերազմին ատեն. նոյնպէս սեղանը և վէմ քարերը խորանին երկու կողմերը կան մէկ մէկ մատուռներ քարաշէն, և մատրանց բովերն ալ փայտաշէն մէկ մէկ խորաններ։ Աջակողմեան մատրան ձախ կողմը կայ Ս. Յովհաննու գերեզմանը, զոր Քուրդք գանձ գտնելու յուսով փորած են. սակայն պատահելով իրենց ընդարձակ քար մը, որոյ ծայրերը հիման տակ գտնուած լինելուն պատճառաւ չեն կարողացած գերեզմանը բանալ և Սրբոյն նշխարաց մօտիլ։ Աջ կողմը կը գտնուի Ս. Աթանագինեայ գերեզմանը, որ անեղծ է մնացած. խորանի և ձախ սեանց վրայ կային արձանագրութիւններ, որք թէ աւրուած և թէ խիստ բարձր լինելնուն պատճառաւ չկարողացայ կարդալ. սանդուղ և կամ ուրիշ բան մը չկարողացայ գտնել քիչ մը բարձրանալու համար. միայն հետևեալ արձանագրութիւնը կարողացայ օրինակել, որ ձախ սեղանին վրայ կը գտնուի.

Ի՞ Մեէմ՞ւ Հէռգ հրամանա՞ Հրամ. Հրգինմ
Բ՞ Զայ՞ Դուշէն Նա Բ՞ ժէլոտով հոֆօտայ՞ խնայ
ԲԷ ԲՃՁԼ
Սէ՞ Խոշ
Բրէտոու Տր՞ Գրէէոր Եռի՞ Եռէոբ

Տաճարը ունի հինգ դուռ. երեք հիւսիս, մէկ արևմուտք և մէկ հարաւային կողմէն, այժմ երեքը փակ և երկուքը բաց են, հիւսիսային և արևմտեան կողմէն, հիւսիսային դրան վրայէն հետևեալը օրինակեցի.

Ու ոնէջէ է Հէա ՀէԳ՞ ԷՀրէոջէ Ն ժոր Հէա
ոնէջէ հոոէոջէ ձէո.

Տաճարին մէջ թէ խորանաց և թէ մատրանց սեղանները կործանուած են. որոնց վրայ նկարեալ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի, Ներսէսի և այլոց հայրապետաց պատկերներու աչերը և մարմինները եղծեալ և ապականեալ են։ Նոյնպէս տաճարին որմերը, Անեցի քարյատակները կործանուած, վերջապէս այս հիանալի տաճարէն ներս մանողին և այս աւերակները տեսնողին աչքերը կը գալարին։

Տաճարին դուրսը արտաքին որմին շրջապատը խոշորատառ արձանագրութիւն մը կայ, որմէ կը հասկցուի որ Հերակլ կայսրը Պարսկաստանէն յաղթութեամբ դարձած ժամանակ կը շինէ այս եկեղեցին իր թագաւորութեան քսան և մէկերորդ տարին։

Մ՞նոյեան ՏէտԷԷալ Բոււլ

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

ՍԱԹԸ (ՔԷՀՐԻՊԱՐ) ԵՒ ՆՈՐԱ ԿԵՂԾԸ

Յայտնի է որ դեղին սաթը որ ծխափողերու ծայրերուն համար կը գործածուի, բուսական սուղ ծախուող նիւթ մ'է, ասոր համար շատերը ջանացած են անոր կեղծը շինել և կերևայ թէ վերջերս յաջողած են այս բանիս՝ իսկականին կատարելապէս նմանող կեղծ սաթ շինելով։

Այսպէս այն անձը որ մեծ դժուարութեամբ կը պարծի իւր չքնաղ սաթեայ գլանիկին վրայ զոր շատ սուղ գնած է, կրնայ ըլլալ որ մեծապէս խաբուած ըլլայ՝ ամենավարժ աչքերն անգամ պատրելու կերպիւ պատրաստուած սովորական բևեկնի խէժի և կամ որ և է հասարակ ոսկորի մը կտորը սաթ կարծելով։

Կ'երևայ թէ՝ իսկական սաթին նմանցնելու համար այս խէժերուն մէջ զանազան նիւթերու հետ մինչև անգամ քափուր (քեաֆիրի) կը դրուի։

Իրաւ է որ նոյն իսկ սաթը տեսակ մը խէժ է, բայց շատ հին ժամանակէ կազմուած խէժ մը, որ մեր այժմեան շոճիներու և եղևիններու նմանող բրածոյ ծառերէ կելնէ*։ Այս ծառերուն տարրաղադրութեան մնացորդները աւազի և կաւի խառներու մէջ տեղ պառկած կը կենան ածխացեալ վիճակի մէջ և իբր վառելիք կը գործածուին։

Սաթը՝ որ այս ածխացեալ ծառերուն հետ կը գտնուի, ընդհանրապէս խաւերուն մէջ ցրուած ուռուցիկ կոյտերու ձևով կ'ըլլայ, այնպէս որ ճիշդ ծառէ մը վազող խէժին առած ձևին կը նմանի։ Սաթը իւր բնական վիճակին մէջ, երբ կլոր է, կաղինի մը մեծութենէ մինչև սեխի մը մեծութիւնը կրնայ ունենալ։

Շատ անգամ սաթին մէջ բոլորովին չաղախեալ միջատներ կը տեսնուին, որք իրենց ամենաճիշդ ձևերը և մինչև անգամ գոյներնին պահպանած են մինչև ցայսօր. կան այնպիսիներ ալ, յորս ամբողջ ծաղիկներ կը գտնուին։ Ասոնք յայտնի ապացոյց են թէ սաթը նախ հեղուկ վիճակի մէջ է եղեր, և՛ այժմեան խէժերու նման ծառերէն վազելով վերջը կարծրացեր է։

Սաթին ամենէն ընտիր և յարգի տեսակը Պալթիկ ծովուն եզերքը՝ Բրուսիական Տանցիկ և Մէմէլ քաղաքաց մէջ տեղի աւազուտ ծովափանց մէջ կը գտնուի, մանաւանդ Քէնիկսպէրկ քաղաքին մօտերը։

Շինծու սաթը, որոյ գլխաւոր նիւթը դարձեալ ռետին է, իսկականին նման կ'ելեքտրականայ, ինչպէս ամեն տեսակ ռետիններն ալ։

Գիտեմք թէ ելեքտրական երևոյթը առաջին անգամ սաթին վրայ տեսնուած է, և անունն ալ անկէ առած է, զի «ելեքթրոն» սաթ է Յունարէն։ Այսպէս սաթը սաստիկ շփուելով, խիժ թեթև մարմիններ, յարդի ճիւղ, մազ, թղթի կտորունք իրեն կը քաշէ։ Արաբացիք «փարապէ» կըսեն սաթին, որ յարդ քաշող ըսել է, ուսկից Քէհրիպար, և և «անպէր», ուստի առնուած է Եւրոպացւոց «ամպր» բառը, որ է յամպար։

Թէև՝ ինչպէս ըսինք՝ թէ՛ արտաքին կերպարանաւը և թէ՛ ելեքտրական յատկութեամբը դեղին սաթը լաւ շինուած կեղծ սաթէն չտարբերիր, սակայն և այնպէս ասոնք իրարմէ զանազանելու շատ դիւրին միջոցներ ալ կան։

Այսպէս իսկական սաթը 285–290 աստիճան ջերմութեամբ հալիլ կը հալի. կեղծը՝ երբ աստիճանաբար տաքցող թիթեղի մը վրայ դրուի, այդ աստիճանի ջերմութեան հասնելէ շատ յառաջ կակղի կակղանայ։

Դարձեալ գինւոյ ոգին (ալքօլ) և եթեր շատ դժուարութեամբ և երկար ժամանակ անցնելով կրնան բնական սաթին վնասել և այն ալ փոքր ինչ. կեղծը՝ յիշեալ հեղուկներուն մէջ դրուելուն պէս, շուտ մ'երեսին յղկեալ փայլունութիւնը կը կորսնցնէ և վերջն ալ կը կակուղնայ։

Ուրեմն սաթի վաճառականք և գործողք, որոց մեծագոյն մասը Հայք են ի Պօլիս, պէտք է զգուշանան Եւրոպայէն եկած բուն սաթերուն մէջ խառնը կեղծին հետ չփոթելէ։

Սաթին արժէքը կարելի է բարձրացնել արհեստական գոյներ տալով անոր, և ջերմութեամբ կակղցնելէ վերջը՝ մէջը օտար նիւթեր, ինչպէս միջատ և ծաղկի բեկորներ ներմուծելով։

Երբ իսկական սաթի շատ մը մանր կտորներ ունենաս, կրնաս զանոնք իրար միացնելով մեծ կտոր մը շինել, որոյ արժէքը շատ աւելի կ'ըլլայ։ Այս կտորները իրար փակցնելու համար իրարու դպչելիք մասերնին պէտք է այրեցական փոթասի (փոթաս քօսթիք) հեղուկով թրջել և զանոնք տաքցնելէ վերջը իրար բերելով լաւ մը սեղմել։

* Բրածոյ կըսուին այն կենդանիք և բոյսք, որք նախապատմական դարերու մէջ գտնուած են աշխարհի վրայ, և հիմա ցեղերնին ջնջուած ըլլալով՝ միայն բեկորներնին գետնին խորերէն կը գտնուի։

ՀՐԱՒԷՐ

Խասգիւղի Ներսէսեան Ս. ընկերութեան ընդհանուր ժողովն նիստ ունի յառաջիկայ կիւրակէ օր, 5 օգոստոս, առաւօտեան ճիշդ ժամը 1 1/2ին Ներսէսեան վարժարանի մէջ։

Խասգիւղ — Ատենապետ

1/13 օգոստ. 1879 — Բ. Թէլէճ

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Տեղեկագիր Յանձնախմբի Ներսէսեան վարժարանի,
2. Հրաժարումն և համարատուութիւն Տն. ժողովոյ,
3. Ընտրութիւն նորոգ Տնօրէն ժողովոյ,
4. Նորոգ ընտրութիւն ընդհ. ժողովոյ Ա. Ատենապետի և Ատենադպրի։

ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ էյլիւլ անպարը իչուն չուրուխը մուգավըրէրէ վէ մուհֆուզ նումունէսի վէչհ իլէ միւպայեա օլունաճագ օլան իքի եիւզ պին արշուն սիեահ եունտան մամուլ գալըն եաըը զայթանըն աէհէր արշընը իկիրմի ալթը պուչուք փարայա թալիպի էօհաէսիննէ օլուպ աղօսթօս բուժնին աէքիզինճի չէհարշէնպէհ կիւնիւ միւզայէտէ իճրա օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն նէվմի մէզքիւրտէ Տօրբ Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

31 Թէմուզ 1879

Պապը Սէրասքէրի

Նիզամիյէ էյլիւլ անպարընա չուրուխը մուգավըրէրէ վէ Տօրբ Շուրասը մէժլիսի մուհֆուզ նումունէլէրի վէչհ իլէ միւպայեա օլունաճաք եիւզ պին աաէտ թօսիա մամուլաթընտան գըրմըզը եիւն քուշաղըն պէհէր ադէտի աէքիզ պուչուք ղրուշա օլուպ թալիպի էօհաէսիննէ օլուպ աղօսթօս ռումինին աէօրտիւնճի ճումա իրթէսի կիւնի միւնագասա իճրա օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն նէվմի մէզքիւրտէ Տօրբ Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի.

31 Թէմուզ 1879

Պապը Սէրասքէրի

Եաղը վաքէթա բարչասը, գըյէ 2000.

Սաղըր էրնէթիսի, գըյէ 14000.

Քիւլէն էրնէթիսի, գըյէ 2000.

Պէյքօզ քէօսէլէսի բարչասը, գըյէ 3000.

Գաֆա բարչասը, գըյէ 1500.

Քէօսէլէ քըրբընթըսը, գըյէ 2500.

Մէշին բարչասը, գըյէ 1500.

Պէյքօզ աէպպաղհանէսինտէ միւթէրաքիմ պուլունան մուքատտամէտէ գալէմ էշեա էսմանընա մուգաթիլ նիզամիյէ խազինէսի էշեա պահասը սուրէթի դաշւալ օլունմաք չարթը իլէ ֆիրուխթ խուլէճէյլինտէն վէ աղօսթօս ռումինին աէօրտիւնճի ճումա իրթէսի կիւնի միւզայէտէսի իճրա խուլէճէյլինտէն, իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն նէվմի մէզքիւրտէ Տօրբ Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի վէ էշեայի մէզքիւրէյի կէօրմէք իսթէյէնլէրին սահա էյլէճէ աէպպաղհանէյի մէզքիւրէ կիտէրէկ կէօրմէլէրի։

31 Թէմուզ 1879

Պապը Սէրասքէրի

Advertisements referring to British or American Goods, etc., are exclusively received for this Paper at
EUG. MICOUD'S Foreign Advertising Agency 139—140, Fleet Street, London.

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆ

Խօսեցաւ

Հրանդ Ասատուր

Ազգային Հիւանդանոցի պարտիզին մէջ
27 մայիս 1879

Այն ճառը, որ Սահմանադրութեան մեր ազգին մէջ ունեցած ազդեցութեան և Հայ ժողովրդին արդի վիճակին վրայ խորհրդածութիւններ կը պարունակէ, 'ի լոյս ընծայուած է Արամեան տպարանէն ։

Հեղինակը՝ ուզելով ՚օգտակար գործ մը ծառայեցնել այս հրատարակութիւնը, որոշած է Կիլիկեան ընկերութեան նուիրել ինչ շահ որ գոյանայ անոր ։

Բաղձը է մեզ յուսալ թէ ժողովուրդը պիտի փութայ քաջալերել սոյն գործը, որոյ արդիւնքը այնքան ազգօգուտ նպատակի մը սահմանուած է ։

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառի քով և Բէրա, Թիւնէլի դիմացը Պ. Պօտէն Ֆրանսացւոյն գրատունը, 'ի գին 2 1/2 ղրշ արծաթ ։

ՄՕՐԻՍ ԿԱՄ| ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ
ՏԷՆԻ Ջ. Գոստոյէ

Թարգմանեցի Գաղ. Սաթինիկ Գ. Հարէնց

Ըստ յանձնարարութեան Արժ. Գ. Վ. Սրուանձտեանցի

Ամեն կարգի անձանց համար աշխատասիրութեան և խնայողութեան ազդու օրինակներ պարունակող սոյն ընտիր բարոյալէպը, որ 250 ութածալ երեսէ կը բաղկանայ, մաքուր տպագրութեամբ հրատարակուած լինելով, խիստ դիւրագին, այսինքն հատը մէկ քառորդ Մէճիտի կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով ։

ՋՐՀԱՆ

Ամերիկայի Ջրհաններ մեծ և փոքր, երկաթէ հաստատուն խողովակներով թէ ջրհորներու և թէ խորունկ հորերու համար աժան գներով կը ծախուի, Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան ։

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

փոքր «Վանձէր» կոչուած ձեռքով դարձող ու անքակ կար կարող գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ դիւրութեամբ կը կարէ ու գինն այ աժան է, երաշխաւորութեամբ կը սրբուի, աւրուածները կը շտկուի ու կարել չգիտցողին դաս կը տրուի ։ Կը ծախուի Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1879 ՕԳՈՍՏՈՍ 1 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ 31

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական նաւեր	Թիւ
11	Ենիմահալլէէն Մէգար. Պէյկօզ. Թար. Եէնիքէ. Սթէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ Հիսար, Պէպէք ։	33
11 30	Ռ Ա. Գավաղէն Ենիմահ. Մէգ. Պէյկօզ. Թար, Եէնիքէ, Էմիրկ, Ռ Հիսար, Պէպէք. (Ուրբ. օրերը 11 3/4ին Սթէն. հանդիպելով) ։	34
12 30	Ենիմ. Մէգարը. Պէյկօզու. Թարապիա, Եէնիքէ. Սթէնիա, Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք ։ (Բացի ուրբաթէ) ։	18
1 15	Ենիմահալլէէն Մէգարը. Պէյկօզու. Թարապիա, Եէնիքէ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար ։	32
2 15	Ենիմ. Մէգար, Պէյկօզ. Թար. Եէնիքէ. Սթէն. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնվ. (Ուրբ. օրերը Գուր. Օրթ. Պէշ.) ։	20
3	Ա. և Ռ. Գավաղ, Մէգար. Պէյկօզու. Թար. Եէնիքէ. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ Հիսար, Պէպէք, Արնվ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ ։	33
4 15	Ենիմահ, Մէգար, Պէյկօզու, Թար, Եէնիքէ, Սթէն. Էմիր. Պօյաճ. Ռ Հիսար, Պէպէք, Արնվ. Գուր, Օրթ, Պէշ.	34
5 15	Ենիմահ. Մէգ. Պէյկօզու. Թար. Եէնիքէ. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնվ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.	33
6 30	Ենիմահալլէէն Պէյկօզու. Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Գանլըճա, Ռ. և Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Արնավ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաքէօյ, Գուզկ. Պէշիկթաշ, Իւսկիւտար ։	4
8 15	Ա. Ռ. և Գավաղէն Ենիմահ. Մէգար. Պէյկօզ. Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիքէ. Էմիրկէն, Պօյաճ, Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ ։	19
10 15	Մէգարպուրնուէն Պէյկօզու. Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Ռ. Հիսար, Արնավ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.	22
	Արնաւուտ քէօյէն	
11 15	Արնավ, Գուր, Օրթաք, Պէշիկ ։	25
11 45	Արնավուտքէօյ, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթ ։	2
12 15	Պէպէք, Արնավ, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ,	22
1	Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ.	25
1 30	Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ ։	2
2	Պէպէք Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ.	22
2 45	Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ.	18
3 30	Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթ ։ Բացի ուրբաթէ) ։	32
8 30	Արնավ, Գուր, Օրթ, Պէշ.	2
10	Արնավ, Գուր, Գապաթաշ.	19
10 45	Արնավուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ ։	2
	Ասիական նաւեր	
11	Պէյքօզ, Բաշպ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիքէօյ, Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.	21
12	Պէյքօզ, Բաշատ. Ռ. փաշա մահ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիք. Չէնկէլքէօյ, Պէյլ, Գուզկ. (Ուրբաթ օրերը ժամը 12 1/2ին)	19
11 15	Արնավ. Վանիքէօյ, Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապ ։	4
1	Պէյկօզու. Թար. Պէյքօզ, Բաշպ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. [Բացի ուրբաթէ) ։	23
2	Պէյկօզու. Թար. Պէյքօզ, Բաշատ. Ռ փ. մահ, Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.	17
3 15	Պէյքօզ, Բաշատ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Գապաթաշ ։	21
4 30	Պէյքօզ, Բաշատ. Ռ. փաշա մահ. Գանլըճա, Ա Հիսար, Գանտ, Վանիքէօյ, Չէնկ, Պէյլ. Գուզկ. Իւսկիւտար.	19
8 45	Պէյկօզու. Պէյքօզ, Բաշատ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպէյ. Գուզկ. Իւսկ. (Ուրբաթ օրերը Ռիֆաթ փաշա մահալլէսի) ։	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ՆԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական նաւեր	Թիւ
12 45	Գապ. Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկէն, Եէնիք. Պէյքօզ Թարապ. Պէյկօզ. Ենիմահ ։	4
1	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկ. Եէնիք. Թար. Պէյկօզ. Մէգ. Ռ. և Ա. Գավաղ ։	33
2 15	Գապ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնվ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Սթէն. Եէնիք. Թար. Պէյկօզ. Մէգ. Ենիմ.	34
3 30	Պէշիկթաշ Օրթաք, Արնավուտք, Ռ, Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք, Թարապ, Պէյկօզու, Մէգարը, Ենիմ ։	29
5	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյկօզ. Մէգրը. Ենիմ. Ռ. և Ա. Գավաղ ։	20
6 15	Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնավ. Գանտ. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Եէնիք. Թար. Պէյկօզ ։	25
8	Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյկօզու. Մէգարպուրնու ։	22
9 15	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյկօզու. Մէգարը. Ենիմահ ։	33
10	Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Եէնիք. Թարպ. Պէյկօզ Մէգար. Ենիմահ ։	32
10 30	Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյկօզու. Մէգարը. Ենիմ. (Ուրբաթ օրերը Պէշիկթաշ)	18
10 45	Պէշիկ, Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ. Եէնիք. Թար. Պէյկօզ. Մէգ. Ենիմ (Բացի ուրբաթէ)	34
11 15	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէյկօզու. Մէգարը. Ենիմահալլէ ։	20
	Արնաւուտ քէօյ	
12 15	Ուղղակի Արնավուտքէօյ ։	25
12 45	» »	2
1 15	» Պէպէք	22
2 15	» » (Բացի ուրբաթէ) ։	18
3	» »	32
7 30	Պէշիկ, Օրթ, Գուր, Արնավ.	2
9 15	Գապ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնավ.	19
10	Գապաթաշ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնավ.	2
11 15	Գապաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.	25
11 40	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.	2
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտ. Պէպէք.	22
	Ասիական նաւեր	
1 30	Իւսկ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշատ. Պէյքօզ ։	21
3	Իւսկ, Գուզկ, Պէյլէրպ, Չէնկ, Վանիք, Գանտ, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաշատ, Պէյքօզ ։	19
9	Գուզկ, Պէյլէր, Չէնկէլ, Վանիք, Գանտ, Ա. Հիսար, Գանլճ, Բաշատ, Պէյքօզ, Թարապ, Պէյկօզու. (Բացի ուրբաթէ) ։	23
9 45	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշատ. Պէյքօզ, Մէգարպ. Ռ. և Ա. Գավաղ ։	17
10 30	Գապաթ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Չուպուգլու, Բաշ. Պէյքօզ ։ (Ուրբաթ օրերը Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ.)	21
11 15	Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշատ. Պէյքօզ ։	19
11 30	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Արնավ.	4

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի՝ բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ ։

Խմբագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանտըգճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիս խմբագրատունը ։ Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հաղաբարձուաց գրասենեակները ։

- ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Ստեփան էֆ. Տէտէեան.
- ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խօսրով » Էսկիճեան.
- ՊՐՈՒՍԱ. Ստեփան էֆ. Թանկէրեան.
- ՌՈՏՈՍԹՕ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան.
- ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ.
- ՍԱՄՍՈՒՆ.
- ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էթմէքճեան էֆէնտի.
- ԱՄԱՍԻԱ.
- ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթամպօլեանց.
- ԵԻԴՈԿԻԱ.
- ՔԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Ղազանճեան.
- ԵՐԶՆԿԱ. Թադէոս էֆ. Բագրատունի.
- ԿԱՐԻՆ. Կարապետ » Զաքարեան.
- ՄՈՒՇ. Միրաքէ » Փօթիկեան.
- ՎԱՆ.
- ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարաճեան.
- ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
- ՆԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
- ՄԱՐԱՇ.
- ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ աղա Ս. Ֆէրհատեան.
- ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.
- ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս աղա Հէքիմեան։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Իւսկիւտարէն կամուրջ.		Կամուրջէն Իւսկիւտար.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
11 30	6 15	11 45	7
12	7	12 15	8
12 30	8 15	12 45	8 30
1	8 35 Պէշիկթաշ	1 15	9
1 25	9 15	1 40	9 30
2	9 35	2 15	9 50
2 30	10	2 45	10 10
2 55	10 25	3 10	10 35
3 30	10 45	3 45	11
4	11 5	4 15	11 20
4 30	11 25	4 40	11 40
5 5	11 40	5 15 Պշքթ.	11 50
5 45	12	6 10	12 5

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Իւսկիւտարէն կամուրջ.		Կամուրջէն Իւսկիւտար.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
11 30	5 25	11 30	5 25 Պշքթ.
12	6	12	6
12 30	6 35	12 30	6 25
1	8	1	8
1 30	8 40 Պէշիկթաշ	1 30	8 45
2	9 20	2	9 20
2 30	10	2 30	10
3 5	10 30	3 5	10 30
3 45	11	3 45	11 5
4 30	11 30	4 30	11 35
5	12	5	12 5